P10_TA(2024)0044

Genetycznie zmodyfikowana kukurydza DP202216

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 listopada 2024 r. w sprawie decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2024/2618 zezwalającej na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę DP202216, składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (2024/2837(RSP))

(C/2025/1803)

Parlament Europejski,

— uwzględniając decyzję wykonawczą Komisji (UE) 2024/2618 zezwalającą na wprowadzenie do obrotu na mocy rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę DP202216, składających się z niej lub z niej wyprodukowanych ([1]),

— uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003 z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy ([2]), w szczególności jego art. 7 ust. 3 i art. 19 ust. 3,

— uwzględniając głosowanie – bez wydania opinii – przeprowadzone 8 lipca 2024 r. przez Stały Komitet ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz, o którym mowa w art. 35 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003, oraz głosowanie komitetu odwoławczego 3 września 2024 r., w wyniku którego również nie wydano opinii,

— uwzględniając art. 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiającego przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję ([3]),

— uwzględniając opinię Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) z 7 lutego 2024 r. opublikowaną 20 marca 2024 r. ([4]),

— uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje zawierające sprzeciw wobec zatwierdzania organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO) ([5]),

— uwzględniając art. 115 ust. 2 i 3 Regulaminu,

— uwzględniając projekt rezolucji Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności,

A. mając na uwadze, że 1 lipca 2019 r. przedsiębiorstwo Pioneer Overseas Corporation z siedzibą w Belgii zwróciło się, w imieniu przedsiębiorstwa Pioneer Hi-Bred International, Inc. z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, do krajowego właściwego organu Niderlandów z wnioskiem dotyczącym wprowadzenia do obrotu żywności, składników żywności i paszy zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę DP202216 („kukurydza zmodyfikowana genetycznie"), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych, zgodnie z art. 5 i 17 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003; mając na uwadze, że wniosek ten odnosił się również do wprowadzenia do obrotu produktów zawierających lub mających w swoim składzie kukurydzę zmodyfikowaną genetycznie do zastosowań innych niż żywność i pasza, z wyjątkiem uprawy;

B. mając na uwadze, że 7 lutego 2024 r. EFSA wydał pozytywną opinię, którą opublikowano 20 marca 2024 r.;

C. mając na uwadze, że genetycznie zmodyfikowana kukurydza zawiera geny nadające odporność na glufosynat i ma mieć zwiększony potencjał produkcji;

([1]) Dz.U. L, 2024/2618, 10.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/2618/oj.
([2]) Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj
([3]) Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj
([4]) Opinia naukowa panelu EFSA ds. organizmów modyfikowanych genetycznie dotycząca oceny genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy DP202216 przeznaczonej do stosowania w żywności i paszy, zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 (wniosek EFSA-GMO-NL-2019-159), Dziennik EFSA 2024;22(3):8655, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8655.
([5]) W ósmej kadencji Parlament przyjął 36 rezolucji, a w dziewiątej – 38 rezolucji zawierających sprzeciw wobec zatwierdzania GMO.

Brak oceny herbicydów uzupełniających

D. mając na uwadze, że na mocy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 503/2013 ([6]) wymagana jest ocena, czy oczekiwane praktyki rolnicze mają wpływ na wyniki badanych punktów końcowych; mając na uwadze, że zgodnie z tym rozporządzeniem wykonawczym ma to szczególne znaczenie w przypadku roślin tolerujących herbicydy;

E. mając na uwadze, że zdecydowaną większość upraw zmodyfikowanych genetycznie poddano modyfikacji genetycznej, aby osiągnąć tolerancję na co najmniej jeden herbicyd uzupełniający spośród herbicydów, które mogą być stosowane w trakcie całej uprawy roślin zmodyfikowanych genetycznie bez powodowania zamierania upraw, jak miałoby to miejsce w przypadku upraw nietolerujących herbicydów; mając na uwadze, że według licznych badań uprawa genetycznie zmodyfikowanych roślin tolerujących herbicydy prowadzi do większego zużycia herbicydów uzupełniających, co w dużej mierze spowodowane jest pojawieniem się chwastów odpornych na herbicydy ([7]);

F. mając na uwadze, że genetycznie zmodyfikowane uprawy odporne na herbicydy zmuszają rolników do stosowania systemu zwalczania chwastów, który jest w dużej mierze lub całkowicie uzależniony od herbicydów, ponieważ wyższa cena nasion zmodyfikowanych genetycznie ma uzasadnienie tylko wtedy, gdy rolnicy kupujący takie nasiona rozpylają również herbicydy uzupełniające; mając na uwadze, że zwiększone uzależnienie od herbicydów uzupełniających w gospodarstwach, w których prowadzi się genetycznie zmodyfikowane uprawy, przyspiesza pojawianie się i rozprzestrzenianie chwastów odpornych na te herbicydy, co sprawia, że konieczne staje się coraz szersze stosowanie herbicydów, prowadzi zatem do powstania błędnego koła;

G. mając na uwadze, że nadmierne uzależnienie od herbicydów przyniesie takie negatywne skutki jak pogorszenie zdrowia gleby, jakości wody oraz różnorodności biologicznej na powierzchni ziemi i pod ziemią, a także większe narażenie ludzi i zwierząt, potencjalnie również w wyniku większych pozostałości herbicydów w żywności i paszy;

H. mając na uwadze, że glufosynat zaliczono do substancji działających szkodliwie na rozrodczość (1B), spełnia on zatem kryteria graniczne określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 ([8]); mając na uwadze, że zezwolenie na stosowanie glufosynatu w Unii wygasło 31 lipca 2018 r.;

I. mając na uwadze, że ocenę pozostałości herbicydów i metabolitów znalezionych na roślinach zmodyfikowanych genetycznie uznaje się za niewchodzącą w zakres kompetencji panelu EFSA ds. organizmów modyfikowanych genetycznie, w związku z czym nie dokonuje się jej w ramach procedury zatwierdzania GMO;

Uwagi właściwych organów państw członkowskich i zainteresowanych stron

J. mając na uwadze, że podczas trzymiesięcznego okresu konsultacji ([9]) państwa członkowskie przedstawiły EFSA wiele krytycznych uwag, np. że obecny plan monitorowania nie zapewnia gromadzenia informacji istotnych dla monitorowania produktu, a zatem nie może być uznany za odpowiedni, że przed zakończeniem oceny ryzyka należy przedstawić dalsze informacje oraz że chociaż GMO nie jest przeznaczony do uprawy, wnioskodawca powinien przedstawić szczegółowe informacje na temat dzikiego krewnego teosinte, którą to trawę wielokrotnie znajdowano na polach Unii, oraz że należy spodziewać się rozsypywania nasion kukurydzy podczas transportu;

([6]) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 503/2013 z dnia 3 kwietnia 2013 r. w sprawie wniosków o zatwierdzenie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniające rozporządzenia Komisji (WE) nr 641/2004 i (WE) nr 1981/2006 (Dz.U. L 157 z 8.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Zob. na przykład Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021) „Applied pesticide toxicity shifts towards plants and invertebrates, even in GM crops" [Toksyczność stosowanych pestycydów przesuwa się w kierunku roślin i bezkręgowców, nawet w uprawach modyfikowanych genetycznie], Science 372(6537), s. 81–84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact" [Odporne na herbicydy genetycznie zmodyfikowane rośliny uprawne i chwasty a herbicydy: przegląd i wpływ], Environmental Management, styczeń 2016; 57(1), s. 31–48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738 oraz Benbrook, C.M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years" [Wpływ genetycznie modyfikowanych upraw na stosowanie pestycydów w USA – pierwsze szesnaście lat], Environmental Sciences Europe, 28 września 2012 r., tom 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8655&file=efs28655-sup-0008-Annex8.pdf.

Zapewnienie równych warunków działania na całym świecie i realizacja międzynarodowych zobowiązań Unii

K. mając na uwadze, że we wnioskach ze Strategicznego dialogu na temat przyszłości rolnictwa w UE ([10]) wzywa się Komisję do ponownej oceny podejścia do kwestii wprowadzenia do obrotu produktów rolno-spożywczych w imporcie i eksporcie, biorąc pod uwagę wyzwanie, jakim są rozbieżne standardy Unii i jej partnerów handlowych; mając na uwadze, że sprawiedliwsze stosunki handlowe na poziomie globalnym, spójne z celami na rzecz zdrowego środowiska, były jednym z głównych postulatów rolników podczas demonstracji w latach 2023 i 2024;

L. mając na uwadze, że w sprawozdaniu specjalnego sprawozdawcy Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) ds. prawa do żywności z 2017 r. stwierdzono, iż szczególnie w krajach rozwijających się niebezpieczne pestycydy mają katastrofalne skutki dla zdrowia ([11]); mając na uwadze, że zadanie nr 3.9 w celach zrównoważonego rozwoju ONZ zakłada znaczne obniżenie do 2030 r. liczby zgonów i chorób powodowanych przez niebezpieczne substancje chemiczne oraz zanieczyszczenie i skażenie powietrza, wody i gleby ([12]);

M. mając na uwadze, że w grudniu 2022 r. podczas COP15 Konwencji Narodów Zjednoczonych o różnorodności biologicznej uzgodniono globalne ramy różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu, które obejmują globalny cel zmniejszenia ryzyka związanego z pestycydami o co najmniej 50 % do 2030 r. ([13]);

N. mając na uwadze, że zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 genetycznie zmodyfikowana żywność lub pasza nie może wywierać szkodliwego wpływu na zdrowie ludzi i zwierząt ani na środowisko naturalne, a przy sporządzaniu decyzji Komisja musi brać pod uwagę wszelkie istotne przepisy prawa Unii oraz inne uzasadnione czynniki istotne dla sprawy; mając na uwadze, że takie uzasadnione czynniki powinny obejmować zobowiązania Unii wynikające z celów zrównoważonego rozwoju ONZ i z Konwencji ONZ o różnorodności biologicznej;

Zmniejszenie zależności od paszy z przywozu

O. mając na uwadze, że jednym z wniosków wyciągniętych z kryzysu związanego z COVID-19 i trwającej wojny w Ukrainie jest potrzeba, aby Unia uniezależniła się od niektórych materiałów krytycznych; mając na uwadze, że w piśmie określającym zadania kandydata na komisarza Christophe'a Hansena przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen zwraca się do niego, by przeanalizował sposoby ograniczenia przywozu kluczowych towarów ([14]);

Niedemokratyczny proces podejmowania decyzji

P. mając na uwadze, że w ósmej kadencji Parlament przyjął łącznie 36 rezolucji, w których sprzeciwił się wprowadzeniu do obrotu GMO do zastosowania w żywności i paszy (33 rezolucje) oraz uprawie GMO w Unii (trzy rezolucje); mając na uwadze, że w dziewiątej kadencji Parlament przyjął 38 sprzeciwów wobec wprowadzania GMO do obrotu;

Q. mając na uwadze, że Komisja nadal wydaje zezwolenia na GMO, mimo że sama stwierdziła niedemokratyczność tego procesu, a także mimo braku poparcia ze strony państw członkowskich i mimo sprzeciwów Parlamentu;

R. mając na uwadze, że żadna zmiana w prawie nie jest konieczna, by Komisja mogła nie zatwierdzić GMO, jeżeli w komitecie odwoławczym kwalifikowana większość państw członkowskich nie opowie się za zatwierdzeniem ([15]);

S. mając na uwadze, że 8 lipca 2024 r. Stały Komitet ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz, o którym mowa w art. 35 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003, nie wydał opinii w głosowaniu, co oznacza, że zezwolenia nie poparła kwalifikowana większość państw członkowskich; mając na uwadze, że w wyniku głosowania 3 września 2024 r. komitet odwoławczy po raz kolejny nie wydał opinii;

1. uważa, że decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2024/2618 przekracza uprawnienia wykonawcze przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr 1829/2003;

([10]) „Strategiczny dialog na temat przyszłości rolnictwa UE – wspólna perspektywa rolnictwa i żywności w Europie", wrzesień 2024, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

([11]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.

([12]) https://indicators.report/targets/3-9/.

([13]) Zob. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_7834.

([14]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([15]) Zgodnie z art. 6 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 Komisja „może przyjąć", a nie „przyjmuje" zezwolenie, jeżeli nie opowie się za nim kwalifikowana większość państw członkowskich w komitecie odwoławczym.

2. uważa, że decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2024/2618 jest niespójna z prawem Unii, gdyż nie odpowiada celowi rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 zakładającemu – zgodnie z zasadami ogólnymi określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 178/2002 ([16]) – stworzenie podstawy do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony życia i zdrowia ludzkiego, zdrowia i dobrostanu zwierząt, środowiska naturalnego oraz interesów konsumentów w związku z genetycznie zmodyfikowaną żywnością i paszą, przy jednoczesnym zagwarantowaniu skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego;

3. wzywa Komisję do zapewnienia zbieżności norm między Unią a jej partnerami w negocjacjach dotyczących umów o wolnym handlu w celu spełnienia unijnych norm bezpieczeństwa;

4. wzywa Komisję do uchylenia decyzji wykonawczej (UE) 2024/2618 oraz do przedłożenia komitetowi nowego projektu;

5. wzywa Komisję, aby nie zezwalała na uprawę zmodyfikowanych genetycznie roślin tolerujących herbicydy ze względu na związane z tym intensywniejsze stosowanie herbicydów uzupełniających, a tym samym większe ryzyko dla różnorodności biologicznej, bezpieczeństwa żywności i zdrowia pracowników, zgodnie z podejściem „Jedno zdrowie";

6. podkreśla w związku z tym, że zezwalanie na import jako żywności lub paszy jakichkolwiek roślin zmodyfikowanych genetycznie, którym nadano tolerancję na herbicydy zakazane w Unii, takie jak glufosynat, jest niezgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii wynikającymi m.in. z celów zrównoważonego rozwoju ONZ i Konwencji ONZ o różnorodności biologicznej, w tym z niedawno przyjętymi globalnymi ramami różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu ([17]);

7. oczekuje, że Komisja – w trybie pilnym – wywiąże się ze swojego zobowiązania ([18]) do przedstawienia wniosku, który zagwarantuje, że niebezpieczne chemikalia zakazane w Unii nie będą produkowane na eksport;

8. wyraża zadowolenie, że w skierowanym do posłów piśmie z 11 września 2020 r. Komisja w końcu przyznała, że przy podejmowaniu decyzji o zezwoleniu na wprowadzenie GMO należy uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju ([19]); wyraża jednak głębokie rozczarowanie faktem, że po tej dacie Komisja wciąż zezwalała na przywóz GMO do Unii mimo sprzeciwu Parlamentu i braku kwalifikowanej większości państw członkowskich opowiadających się za zatwierdzeniem;

9. ponownie apeluje do Komisji o uwzględnianie zobowiązań Unii wynikających z umów międzynarodowych, takich jak paryskie porozumienie klimatyczne, Konwencja ONZ o różnorodności biologicznej i cele zrównoważonego rozwoju ONZ; ponawia apel o to, by projektom aktów wykonawczych towarzyszyło uzasadnienie wyjaśniające, w jaki sposób zapewnia się w nich przestrzeganie zasady „nie szkodzić" ([20]);

10. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji oraz rządom i parlamentom państw członkowskich.

([16]) Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([17]) W grudniu 2022 r. podczas 15. Konferencji stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o różnorodności biologicznej (COP15) uzgodniono globalne ramy różnorodności biologicznej, które obejmują globalny cel zmniejszenia ryzyka związanego z pestycydami o co najmniej 50 % do 2030 r. (zob. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_7834).

([18]) Zgodnie z załącznikiem do komunikatu Komisji z 14 października 2020 r. pt. „Strategia w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności na rzecz nietoksycznego środowiska", COM(2020)0667, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN#document2.

([19]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([20]) Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 15 stycznia 2020 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 2), ust. 102.